

Національний університет
водного господарства
та природокористування

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства та
природокористування
Навчально-науковий інститут економіки та менеджменту
Кафедра фінансів і економіки природокористування

06-03-57

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-педагогічної,
методичної та виховної роботи

_____ О.А. Лагоднюк
“__” _____ 2018 р.

Національний університет
водного господарства та природокористування

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Program of the Discipline
Ціноутворення
PRICING

Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
Specialty 072 «Finance, banking and insurance»

Рівне-2018 рік

Робоча програма з дисципліни «Ціноутворення» для студентів, які навчаються за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування». – Рівне: НУВГП, 2018. – 15 с.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри фінансів і економіки природокористування

Протокол від 3 вересня 2018 року № 1

Завідувач кафедри

Л.В. Мельник

Схвалено науково-методичною комісією за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

Протокол від 3 вересня 2018 року № 1

Голова науково-методичної комісії

Л.М. Мельник

ВСТУП

Програма вибіркової навчальної дисципліни «Ціноутворення» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалавра спеціальності «Фінанси, банківська справа та страхування».

Предметом вивчення навчальної дисципліни є ціноутворення в різних сферах діяльності.

Міждисциплінарні зв'язки: дисципліна «Ціноутворення» є складовою блоку вибірових навчальних дисциплін (дисциплін професійної та практичної підготовки) для підготовки студентів за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування». Вона базується на знаннях отриманих з таких навчальних дисциплін, як «Статистика», «Гроші та кредит», «Фінанси», «Податкова система», «Національна економіка», «Фінансова статистика», а отримані знання будуть використовуватись у подальшому при вивченні таких дисциплін: «Ринок нерухомості», «Фінансовий ринок», «Ринок фінансових послуг».

Курс заплановано в ключі цілеспрямованої роботи над вивченням спеціальної літератури, активної роботи на лекціях та під час практичних занять, самостійної роботи. Вимоги до знань та умінь визначаються галузевими стандартами вищої освіти України.

Анотація

Дисципліна «Ціноутворення» сприяє засвоєнню знань з теоретичних та практичних аспектів формування ціни у різних сферах діяльності.

Навчальний матеріал дисципліни «Ціноутворення» викладається в десяти темах, які об'єднані у двох змістових модулях. Дисципліна включає базові теми, які формують систему знань щодо основ теорії та методології ціноутворення, розвитку системи цін, механізму формування та функціонування ринкових цін, принципів формування цін в галузях народного господарства (промисловості, будівництві, сільському і водному господарстві та у сфері послуг), методологічних основ формування роздрібних цін на товари народного споживання, встановлення тарифів на вантажні перевезення і послуги.

Ключові слова: ціноутворення, функції ціни, принципи ціноутворення, попит, пропозиція, ринкова ціна, витрати підприємства, собівартість, цілі ціноутворення, цінова дискримінація.

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Спеціальність «Фінанси, банківська справа та страхування»	Вибіркова	
Модулів – 1		Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		3-й	4-й
Загальна кількість годин – 120		Семестр	
		5-й	7-й
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 самостійної роботи студента – 5	Рівень вищої освіти: бакалавр	22 год.	2 год.
		Практичні, семінарські	
		20 год.	6 год.
		Лабораторні	
		–	–
		Самостійна робота	
		78 год.	82 год.
		Індивідуальні завдання:	
		–	–
		Вид контролю: залік	

Примітки.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

- для денної форми навчання 34% до 66%;
- для інтегрованих планів 7% до 93%

2. Мета і завдання викладання дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни «Ціноутворення» є формування системи базових знань з основ ціноутворення, які потрібні для успішного виконання завдань.

Після вивчення даного курсу студенти повинні:

знати: основи теорії та методології ціноутворення; розвиток системи цін; механізм формування і функціонування ринкових цін; принципи формування цін в галузях народного господарства (промисловості, будівництві, сільському і водному господарстві та у сфері послуг); методологічні основи формування роздрібних цін на товари народного споживання; встановлення тарифів на вантажні перевезення і послуги;

вміти: визначати одиничну розцінку на окремий вид будівельних робіт; виконувати калькуляцію вартості місцевих будівельних матеріалів; розробити кошторисну документацію (локальні та об'єктні кошториси, зведений кошторисний розрахунок); визначати кошторисну вартість будівництва об'єкту; розраховувати договірну ціну на будівництво об'єкту; розраховувати тарифи на послуги водного господарства і ціну на зрошувальну воду; прив'язати одиничну розцінку до місцевих умов.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Ціна, види цін, принципи ціноутворення та цінова політика

Тема 1. Ціноутворення в умовах ринкової економіки

Поняття про ціну. Функції ціни. Класифікаційні ознаки цін в Україні. Принципи ціноутворення. Методи ціноутворення.

Тема 2. Ринкові ціни

Поняття про попит, пропозицію і ринкову ціну. Цінова еластичність попиту і пропозиції. Фактори, що впливають на ринкову ціну. Види ринкових цін.

Тема 3. Витрати виробництва та реалізація

Витрати підприємства як основа формування ціни. Собівартість: її склад та види. Класифікація витрат за елементами. Елементи системи калькулювання. Методи калькулювання.

Тема 4. Цінова політика і цінова стратегія

Політика цін у загальній стратегії підприємства. Цілі ціноутворення. Методика розрахунку оптового рівня цін. Цінова дискримінація.

Тема 5. Регулювання цін та контроль за ними

Регулювання цін. Державне регулювання цін. Монопольне регулювання цін. Вплив конкуренції на ціни. Контроль за цінами.

Змістовий модуль 2. Ціноутворення на підприємствах у різних сферах діяльності

Тема 6. Ціноутворення на продукцію промисловості

Види оптових цін та їх класифікація. Підходи до встановлення цін на промислову продукцію. Акцизний податок, як структурний елемент оптово – відпускної ціни. Податок на додану вартість.

Тема 7. Ціноутворення у будівництві

Специфіка визначення цін на будівельну продукцію. Кошторисна вартість будівництва об'єктів. Основні види кошторисних нормативів. Кошторисна вартість. Договірна ціна у будівництві.

Тема 8. Ціноутворення на продукцію сільського господарства

Особливості ціноутворення на сільськогосподарську продукцію. Закупівельні ціни на сільськогосподарську продукцію. Ціни на сільськогосподарську продукцію в період встановлення ринкових відносин.

Тема 9. Ціноутворення у водному господарстві

Користувачі води та їх види. Методика розрахунку тарифу за воду у сільському господарстві. Двоставковий тариф на зрошувальну воду, його суть і значення.

Тема 10. Тарифи на вантажні перевезення і тарифи на послуги

Система тарифів на вантажні перевезення. Порядок визначення тарифів на перевезення вантажів автомобільним транспортом. Тарифи на комунальні та побутові послуги.

4. Структура навчальної дисципліни

для студентів денної форми навчання

№ п/п	Назви змістових модулів і тем	Усього, год.	у тому числі			
			лекції	практичні	самостійна робота	Індивідуальна а робота
1	2	3	4	5	6	
1	Змістовий модуль 1. Ціна, види цін, принципи ціноутворення та цінова політика					
2	Тема 1. Ціноутворення в умовах ринкової економіки	11	2	2	7	-
3	Тема 2. Ринкові ціни	12	2	2	8	-
4	Тема 3. Витрати виробництва та реалізація	12	2	2	8	-
5	Тема 4. Цінова політика і цінова стратегія	12	2	2	8	-
6	Тема 5. Регулювання цін та контроль за ними	11	2	2	7	-
7	Разом змістовий модуль 1	58	10	10	38	-
8	Змістовий модуль 2. Ціноутворення на підприємствах у різних сферах діяльності					
9	Тема 6. Ціноутворення на продукцію промисловості	12	2	2	8	-
10	Тема 7. Ціноутворення у будівництві	12	4	2	8	-
11	Тема 8. Ціноутворення на продукцію сільського господарства	11	2	2	8	-
12	Тема 9. Ціноутворення у водному господарстві	11	2	2	8	-
13	Тема 10. Тарифи на вантажні перевезення і тарифи на послуги	11	2	2	8	-
14	Разом змістовий модуль 2	62	12	10	40	-
15	Усього годин	120	22	20	78	-

для студентів заочної форми навчання

№ п/п	Назви змістових модулів і тем	Усього, год.	у тому числі			
			лекції	практичні	самостійна робота	Індивідуаль на робота
1	2	3	4	5	6	7
1	Змістовий модуль 1. Ціна, види цін, принципи ціноутворення та цінова політика					
2	Тема 1. Ціноутворення в умовах ринкової економіки	15	2	2	11	-
3	Тема 2. Ринкові ціни	13	-	2	11	-
4	Тема 3. Витрати виробництва та реалізація	13	-	2	11	-
5	Тема 4. Цінова політика і цінова стратегія	11	-	-	11	-
6	Тема 5. Регулювання цін та контроль за ними	11	-	-	11	-
7	Разом змістовий модуль 1	63	2	6	55	-
8	Змістовий модуль 2. Ціноутворення на підприємствах у різних сферах діяльності					
9	Тема 6. Ціноутворення на продукцію промисловості	11	-	-	11	-
10	Тема 7. Ціноутворення у будівництві	11	-	-	11	-
11	Тема 8. Ціноутворення на продукцію сільського господарства	11	-	-	11	-
12	Тема 9. Ціноутворення у водному господарстві	12	-	-	12	-
13	Тема 10. Тарифи на вантажні перевезення і тарифи на послуги	12	-	-	12	-
14	Разом змістовий модуль 2	57	-	-	57	-
15	Усього годин	120	2	6	112	-

5. Практичні заняття

№ з/п	Назви тем практичних занять	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	2	3	4
1.	Використання моделі ціни та методів ціноутворення	2	2
2.	Визначення попиту, пропозиції та рівноважної ціни	2	2
3.	Складання кошторису витрат	2	2
4.	Оцінка цінової політики та стратегії	2	-
5.	Опрацювання нормативних документів щодо контролю за цінами	2	-
6.	Визначення оптової ціни на продукцію промисловості	2	-
7.	Спеціальне визначення цін у будівництві	2	-
8.	Визначення закупівельної ціни на продукцію сільського господарства	2	-
9.	Методика розрахунку тарифу за воду	2	-
10.	Розрахунок тарифів на вантажні перевезення послуги	2	-
Разом		20	6

6. Самостійна робота

№	Тема самостійної роботи	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	2	3	4
1.	Історія виникнення ціни. Теорії, що визначають цінність товару.	7	11
2.	Дія законів попиту та пропозиції	8	11
3.	Витрати підприємства як основа формування ціни	8	11

4.	Вибір цінової політики та принципи формування цінової стратегії	8	11
5.	Регулювання цін та його види	7	11
6.	Особливості розрахунку ціни на підприємствах промисловості	8	11
7.	Ціноутворення у будівництві в умовах ринкових відносин	8	11
8.	Методичні підходи до визначення ціни на с/г продукцію	8	11
9.	Методичні підходи до визначення ціни на продукцію водного господарства	8	12
10.	Порядок визначення тарифів на перевезення та послуги	8	12
	Разом	78	112

7. Методи навчання

Для викладання лекційного курсу розроблений ілюстративний матеріал, здійснюється аналіз та обґрунтування проблемних питань. На практичних заняттях розв'язуються ситуаційні задачі.

8. Методи контролю

Контроль знань студентів з навчальної дисципліни здійснюється в усній і письмовій формі. Контрольні завдання за змістовим модулем включають теоретичну частину (тестові завдання) і практичну частину (розрахункові задачі).

Контроль роботи студентів проводиться за такими видами робіт:

- наявність лекційного матеріалу – шляхом перегляду конспектів;
- робота на практичних заняттях – шляхом усного опитування і перевірки виконаних практичних завдань;
- підготовка та презентація реферату;
- підготовка до видання наукових статей, тез для участі в конференціях;
- участь в конкурсах, олімпіадах.

Усі форми контролю включені до 100-бальної шкали оцінювання.

Оцінювання результатів поточної роботи (завдань, що виконуються на практичних заняттях, результати самостійної роботи студентів) проводиться за такими критеріями:

1. Розрахункові завдання, задачі, лабораторні роботи (у % від кількості балів, виділених на завдання із заокругленням до цілого числа):

0 % – завдання не виконано;

40% – завдання виконано частково та містить суттєві помилки методичного або розрахункового характеру;

60% – завдання виконано повністю, але містить суттєві помилки у розрахунках або в методиці;

80% – завдання виконано повністю і вчасно, проте містить окремі несуттєві недоліки (розмірності, висновки, оформлення тощо);

100% – завдання виконано правильно, вчасно і без зауважень.

2. Ситуаційні вправи, конкретні ситуації та інші завдання творчого характеру (у % від кількості балів, виділених на завдання із заокругленням до цілого числа):

0% – завдання не виконано;

40% – завдання виконано частково, висновки не аргументовані і не конкретні, звіт підготовлено недбало;

60% – завдання виконано повністю, висновки містять окремі недоліки, судження студента не достатньо аргументовані, звіт підготовлено з незначним відхиленням від вимог

Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів та рекомендації з розподілу балів

Основними критеріями, що характеризують рівень компетентності студента при оцінюванні результатів поточного та підсумкового контролів є такі:

- виконання всіх видів навчальної роботи, передбачені робочою програмою навчальної дисципліни;

- глибина і характер знань навчального матеріалу за змістом навчальної дисципліни, що міститься в основних та додаткових рекомендованих літературних джерелах;

- вміння аналізувати явища, які вивчаються, у їх взаємозв'язку і розвитку;

- характер відповідей на поставлені питання (чіткість, лаконічність, логічність, послідовність тощо);

- вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач;

— вміння аналізувати достовірність одержаних результатів.

9. Розподіл балів, які отримують студенти денна форма

Поточне тестування та самостійна робота										Сума
Змістовий модуль № 1				Змістовий модуль № 2						100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	
12	13	12	13	9	9	8	8	8	8	

T1, T2... T10 — теми змістових модулів.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою
	для заліку
90–100	зараховано
82–89	
74–81	
64–73	
60–63	
35–59	не зараховано з можливістю повторного складання
0–34	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

10. Методичне забезпечення

Методичне забезпечення навчальної дисципліни «Ціноутворення» включає:

1. Опорний конспект лекцій (*у електронному і паперовому носіїві*) по всіх темах курсу, у тому числі і для самостійного вивчення.
2. Пакети тестових завдань по кожній темі і в цілому по всьому курсу дисципліни.

11. Рекомендована література

Базова

1. Пінішко В.С. Ціни і ціноутворення. Навчальний посібник — Львів: «Інтелект-Захід», 2006. — 488 с.
2. Шкварчук Л.О. Ціноутворення. Підручник. – К.: Кондор, 2006. – 460 с.
3. Методичні вказівки до проведення практичних занять і виконання самостійної роботи з навчальної дисципліни «Ціноутворення» для студентів за напрямом підготовки 6.030508 «Фінанси і кредит» денної та заочної форми навчання. Режим доступу: <http://ep3.nuwm.edu.ua/id/eprint/4487>
4. Конспект лекцій з дисципліни «Ціноутворення» для студентів напряму підготовки 6.030504 «Економіка підприємства» заочної форми навчання. Режим доступу: <http://ep3.nuwm.edu.ua/id/eprint/6101>
5. Методичні рекомендації з формування собівартості продукції (робіт, послуг) у промисловості № 373 від 09.07.2007 року.

Допоміжна література

1. Закон України від 21.06.2012 р., № 5007-VI (із змінами і доповненнями). Про ціни і ціноутворення.
2. Закон України від 02.12.2010 р., № 2755-VI (із змінами). Податковий кодекс України
3. Закон України від 24.06.2004 р., № 1875-IV. Про житлово–комунальні послуги.
4. Закон України від 02.06.2005 р., № 2633- IV. Про теплопостачання.

5. Закон України від 21.05.1997 р., № 280/97-ВР (із змінами і доповненнями). Про місцеве самоврядування в Україні.
6. ДСТУ 2960-94 «Організація промислового виробництва. Основні поняття. Терміни та визначення»
7. ДСТУ 2962-94 «Організація промислового виробництва. Облік, аналіз та планування господарювання на промисловому підприємстві. Терміни та визначення»
8. ДСТУ 2961-94 «Організація промислового виробництва. Нормування матеріалів та виробничих процесів. Терміни та визначення»
9. ДСТУ 2974-95 «Технологічне підготування виробництва. Основні терміни та визначення»
10. ДСТУ 3138-95 «Організація промислового виробництва. Праця та заробітна плата. Терміни та визначення»
11. ДСТУ 3278-95 «Система розроблення та поставлення продукції на виробництво. Основні терміни та визначення»
12. Постанова Кабінету Міністрів України від 25.12.1996 р., №1548 (із змінами). Про встановлення повноважень органів виконавчої влади та виконавчих органів міських рад щодо регулювання цін (тарифів).
13. Наказ Держбуду України від 27.08.2000 р., № 174 (із змінами і доповненнями). Правила визначення вартості будівництва ДБН Д.1.1-1-2000.
14. Верхоглядова Н.І., Ільїна С.Б., Іваннікова Н.Я., Слабка Я.Я., Лисенко Ю.В. Основи ціноутворення: навчальний посібник. – К.: Кондор, 2007. – 252 с.
15. Литвиненко Л.В. Сучасна політика ціноутворення: навчальний посібник. – К.: МАУП, 2001. – 152 с.
16. Литвиненко Я.В. Сучасна політика ціноутворення: Посібник. – К., 2001.
17. Тормоса Ю.Г. Ціни та цінова політика: Навчальний посібник. – К., 2001.

12. Інформаційні ресурси

1. Наукова бібліотека НУВГП – м. Рівне, вул. Олекси Новака, 75
<http://nuwm.edu.ua/naukova-biblioteka> (інформаційні ресурси у цифровому репозиторії) <http://ep3.nuwm.edu.ua>

2. Державний бюджет // Міністерство фінансів України
[Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<https://www.minfin.gov.ua/news/borg>

3. Економічна статистика // Державна служба статистики України
[Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<http://www.ukrstat.gov.ua/http://www.ukrstat.gov.ua/>

4. Законодавство України / Верховна рада України [Електронний
ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws>

Національний університет
водного господарства
та природокористування

16

Національний університет
водного господарства
та природокористування